

LAVINIA
BRANIȘTE

Sonia ridică
mâna

roman

POLIROM
2021

Înainte de vizita cu pixul, a mai fost o vizită, la grădiniță. Mama avea teoria asta, că vine în locuri publice, ca să aibă martori la gesturile de afecțiune. I-a adus un leagăn de lemn, care atârna de niște sfori lucioase și albe, educatoarea i l-a dat mamei când a venit după-amiază s-o ia. Sonia n-a mai văzut leagănul niciodată.

După vizita de la bunici, tata s-a plictisit și i-a zis unui prieten, vecinului Ștefan: o să vin mai încolo, când o să fie mare și o să țină minte. Și o să vin direct cu bani.

Dincolo de faptul că n-a mai venit deloc, nici cu bani, nici fără, nici prin cap nu i-a dat că ea va deveni un adult care nu înțelege banii.

— De ce mi-ai luat leagănul? a întrebat-o pe mama dintr-odată după douăzeci și cinci de ani, iar mama, știind exact la ce se referă, așteptând parcă întrebarea asta de jumătate de viață, i-a zis:

— Pentru că mai aveai de la mine unul la fel.

Claudia își dorește mult să intre la supermarket, are o față atât de agitată și de rugătoare, încât pare o chestiune de viață și de moarte:

— N-am nimic de mâncare, te rog, te rog din suflet. Să-l ții un pic până intru, știu exact ce vreau să iau, niște paste.

Intră toți trei în magazin, iar Sonia rămâne cu băiețelul la intrare, înainte de barele rotative ce duc spre zona de vânzare. Se așază lângă dulăpioarele cu bagaje, iar gardianul e deja cu ochii pe ei.

Copilul vrea să intre în magazin, Sonia se lasă pe vine și încearcă să-l ia cu vorba, încearcă să-i vorbească de parcă l-ar iubi, de parcă e un drăguț. Băiatul ochește o ușită deschisă de la un dulap și începe să tragă de ea. Sonia îi spune, cu un calm stăpânit, că e pentru bagaje, că se pune un bănuț înăuntru ca să se încuie, dar el nu ascultă. Poate nu înțelege nimic, Sonia habar n-are cât înțelege un copil de doi ani și jumătate, dar știe tot mai clar câtă forță poate avea. Cu un ochi la gardian, încearcă să-l desprindă de ușită. Se scotocește în buzunare cu o mână după o monedă de cincizeci de bani, dar nu găsește decât una de zece.

Se ridică în picioare, cu copilul în brațe, și se uită disperată după Claudia. Se uită în zona caselor, dar n-o vede. Copilul se zvârcolește cu toate membrele, se apleacă după ușită, vrea neapărat să mai tragă de ea.

Gardianul deja se holbează la scenă. Copilul urlă.

Sonia îl lasă jos, dar continuă să-l țină de o mână, se chircește din nou lângă el, bagă moneda în ușită și moneda cade și se rostogolește, iar copilul se pune pe jos pe burtă și se întinde după ea.

Simte o amorțeală în brațe, simte cum îi tremură toți mușchii, nu mai are putere să-l ia din nou în brațe. Îl lasă pe jos, pe burtă. Lumea pășește cu atenție pe lângă el.

Apare și Claudia după o veșnicie, cu două sacoșe pline, pradă unei fericiri delirante:

— Ce bine c-am putut să iau câte ceva, zice. Mersi mult că l-ai ținut. Mersi!

Probabil că-i vine s-o pupe, dar simte iritarea Soniei.

— Că mai e puțin și vine Mihai și n-am ce să-i dau să mănânce, spune această femeie tânără, gândindu-se la bărbatul ei rău de foame.

*

Ziua de azi și-a rezervat-o doar pentru scris la scenariu. A convenit cu Vlad Petre un nou sinopsis, dar convenit e mult spus, fiindcă el, fără prea mari contribuții, i-a tot zis „Da, încearcă”. Sau „Ar putea să mergă, ia vezi”.

Sonia e blocată pe un dialog între Elena și Zoia. A scris dialoguri între Elena și subalternii ei (acide), a scris dialoguri între Zoia și amantul ei (dulcege), ba chiar o scenă, cu semnul întrebării, între Zoia și securistul a cărui misiune era s-o găsească și s-o aducă acasă (brutală). Însă, în ceea ce le privește pe cele două, Sonia pur și simplu nu-și dă seama cum ar fi putut vorbi sau ce-ar fi putut să-și zică.

Miroase cu nesaț o lumânare parfumată cu aromă înțepătoare de busuioc și mandarine, a costat o avere și nu se îndură s-o ardă. E din ceară adevărată, iar paharul în care se află e mic, se poate strânge în pumn. E ca o amuletă. Ține lumânarea în stânga, iar cu dreapta răsfoiește un folder pe care și l-a creat în computer și unde a adunat fotografii cu Elena și Zoia. Se uită cu atenție la

fețele lor. La chipul lipsit de sclipire al Elenei, care nu poate fi străbătut nicicum de o rază de lumină. Zoia e pur și simplu tânără. În toate fotografiile nu e altceva decât o femeie tânără, dar mai mult nu simte că pozele astea i-ar spune despre ea.

Poate că nici nu vorbeau între ele, poate că maică-sa îi făcea șicanele fără să-i dea nicio explicație și înțelegea ea singură ce era de înțeles, după ce păteau bărbații din viața ei – care ajungeau la studii la Toulouse, care erau rupți în bătaie pe alei lăturalnice.

Se gândește și la droaia de amanți ai Elenei, la toate speculațiile de pe internet. Cel mai ofertant i se pare Soniei un anume Ursu, coordonator al programului nuclear al României, despre care presa pseudoistorică postdecembristă scrie că i-ar fi pus mâna pe fund când a ajutat-o să urce în elicopter, în timpul vizitei lui de Gaulle în România. Asta, din amintirile unui securist, desigur. Cu asta a rămas acest Ursu în memoria de scandal a foștilor comuniști cu funcții, care cel mai mult și mai mult după '89 ar fi trebuit să se abțină de la amintiri și păreri.

La început Sonia și-a exprimat față de Vlad sentimentul datoriei pentru varianta corectă a istoriei.

— Ai văzut *Inglourious Basterds*? a zis el ca s-o încurajeze sau să-i închidă gura.

— Dar noi nu suntem așa de mari încât să ne permitem o nebunie, a spus ea, noi suntem mici și trebuie să fim onești.

Deși e conștientă că faima și deschiderea lui Vlad Petre, sau mai degrabă lipsa de faimă

și deschidere, au făcut-o și pe ea să se raporteze cu mai puțin dramatism la povestea scrierii filmului pe acest subiect. Dacă ar fi fost mai cunoscut, cu un portofoliu mai bogat, adică ar fi avut pe mână mai mulți bani pentru a produce filme (chit că în cazul acesta cel mai probabil n-ar fi apelat la ea) cu siguranță și atitudinea ei pentru proiect ar fi fost alta și ar fi perceput însăși tema de cercetat ca fiind mult mai dificilă, dacă nu de-a dreptul inatacabilă. Căci ce e un film până la urmă, chiar și un film prost (sau mai ales un film prost), dacă nu un *display* de putere? Dovada existenței unei forțe care a pus în mișcare atâtea și atâtea resurse pentru ca lucrurile să arate în final așa?

De-a lungul scrierii și rescrierii scenariului, însă, și neputința Soniei va lua multe forme. Fiindcă, tot încâlcind și descâlcind amantlăcurile perechii Elena-Zoia (Vlad a sugerat la un moment dat ca amantul mamei să fie șeful cel mai mare al securistului care trebuie să-l pedepsească pe amantul fiicei și s-a arătat interesat și de o poveste secundară a unui conflict de muncă între cei doi), și-a dat seama că astea sunt probleme de bogătani, iar pe ea problemele de bogătani pur și simplu n-o interesează.

Se uită în calculator la pozele celor două și miroase micul borcânel pe care-l strânge în pumn. Încearcă să le vadă în fața ei ca pe două persoane în carne și oase. Și este greu, foarte greu să găsească intimitatea atât cu ele ca personaje, cât și cu textul în care ar trebui să le aducă împreună.

Între librăria Humanitas Kretzulescu și librăria Anthony Frost e o ușă pe care n-a observat-o niciodată. A trecut pe acolo de multe ori și n-a văzut-o sau a văzut-o, dar a uitat-o imediat, pentru că a intuit că duce spre ceva abandonat.

Toate aceste plăcuțe care încep să răsară prin oraș când ai o temă.

În vara asta, ușa de fier e deschisă larg, lipită de perete și, contra unui bilet nu foarte ieftin, invită oamenii înăuntru, la Art Safari. „Luchian și Independenței“, o expoziție care a adus o sută treizeci de opere din douăzeci de muzee și numeroase colecții private (scrie în pliant), stă să se scurgă pe pereții încăperilor răcorite meschin cu un fel de aeroterme. În rest, sunt galerii care expun și vând, artiști care-și păzesc operele, unii sunt gata să se ridice de pe scaun, să-ți explice, să se ofere.

Dar nu pentru Art Safari a venit Sonia, ci pentru ușa aceea deschisă, ocazie rară. Aici a funcționat, până pe 22 decembrie 1989, Centrul de Informatică și Documentare a Direcției Securității Statului, locul de unde se ascultau convorbiri și se intercepta corespondența, dar și unde erau torturați disidenții politici și opozanții regimului. De la anumite ferestre se vede bine sediul CC al PCR și celebrul balcon unde și-a ținut Ceaușescu ultimul discurs, balcon care acum e parte dintr-un circuit turistic. Adesea, pe Victoriei vezi grupuri mici de străini și câte un ghid